

платформи Zoom, Google Classroom та інші. Дуже цікавим та ефективним, на мою думку, є досвід викладачів кафедри економічної теорії з консультування з навчальних дисциплін програми, публікації конспектів лекцій, методичних матеріалів у соціальній мережі Facebook.

ТЕХНОЛОГІЯ *TUTORIAL* ЯК ІНДИВІДУАЛЬНА ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ: ДОСВІД ПОЛЬСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

О. В. Овсієнко

кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків

О. О. Набатова

кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економічної теорії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків

Світ навкруги людини постійно змінюється. Особливо стрімкими ці зміни стають у період бурхливих суспільно-економічних зрушень, пов'язаних із цифровізацією, розвитком нематеріальної економіки, появою все більшої кількості нових інтелектуальних продуктів. Тому людина, яка сьогодні отримує бізнес-освіту, має бути готовою не тільки опанувати інновації в різних сферах людського життя, а й генерувати їх самостійно. З огляду на це в польських вищих навчальних економічних закладах значна увага приділяється формуванню студентом вільної траєкторії навчання.

Під час проходження стажування для педагогічних і науково-педагогічних працівників на базі Економічного Університету в місті Кракові (Польща) автори познайомилися з технологією *tutorial*, яка посідає важливе місце у формуванні вільної освітньої траєкторії польських студентів, що навчаються за економічними програмами.

Сутність технології *tutorial* полягає в тому, що здобувач вищої освіти самостійно обирає те, чому він прагне навчитися. Важлива відмінність від традиційної для українських закладів вищої освіти системи формування вільної освітньої траєкторії: здобувач не обирає дисципліни із запропонованого переліку, а приходить зі своєю власною пропозицією стосовно змісту курсу, який би він хотів вивчати.

Організаційно *tutorial* може бути реалізований у різних варіантах у залежності від навчальної дисципліни, року навчання студента та особистого стилю наставництва тьютора. Це можуть бути індивідуальні зустрічі або заняття в малих групах. У Краківському економічному університеті студенти

мають щорічно обирати *tutorial* (3 ECTS), що передбачає 8 індивідуальних занять з викладачем по 60 хвилин два рази на місяць. Студенти, як правило, готують письмову роботу для кожного заняття в різноманітних формах (есе, аналіз кейсів, огляд книг, рецензії на наукові статті, розгорнуті плани або нотатки до усних виступів, презентації тощо) та обговорюють її з тьютором, удосконалюючи навички усного спілкування та маючи можливість отримувати постійний зворотній зв'язок від викладача.

Tutorial у цілому спрямований на:

- поглиблення розуміння студентом предмета навчальної дисципліни, усвідомлення її значення та можливостей застосування отриманих теоретичних знань у практичному контексті;
- розвиток загальних навчальних компетентностей (ідентифікація та оцінка релевантних джерел інформації, усне та письмове спілкування, ефективне управління часом, критичне самооцінювання тощо);
- удосконалення навичок роботи з навчальною та науковою літературою (синтезування інформації з різних джерел, формулювання та обґрунтування ключових тез, критичний аналіз дискусійних положень тощо);
- забезпечення студенту можливості реалізовувати власні навчальні інтереси в контексті обраної дисципліни, персоніфікації його навчального досвіду;
- формування професійного мислення.

Навчання з використанням технології *tutorial* є суто індивідуальним. Воно передбачає високу відповідальність самого здобувача. Адже для того щоб прийняти обґрунтоване рішення, чому хочеш навчатися, необхідно орієнтуватися як у перспективних напрямках розвитку економічної науки, так і знатися на сучасних тенденціях та формах розвитку бізнесу. Тому участі здобувача в *tutorial* передують ціла низка умов. По-перше, студенти мають спершу опанувати низку обов'язкових базових економічних дисциплін. Польськими закладами вищої освіти встановлюється певна кількість кредитів, набравши які можна подавати заявку на участь у курсах, які викладаються способом *tutorial*. По-друге, здобувач має підготовувати мотиваційне есе, у якому висловлює власне бачення структури дисципліни, змісту тем, які до неї входять.

На заклади вищої освіти технології *tutorial* також накладають високу відповідальність. Так, заклад освіти має призначити студенту викладача, з яким він буде працювати над індивідуальним курсом. Зазначимо, що далеко не всі викладачі погоджуються брати в цьому участь, оскільки така форма навчання потребує величезних зусиль з планування навчальної діяльності (визначення цілей курсу з фокусом на спонукання студентів до активного навчання, принципів та правил навчання, зокрема термінів виконання завдань, підготовки планів занять та допоміжних матеріалів), організації ефективних комунікацій

(заохочення студентів до активної участі в обговоренні, коректне аргументоване коментування виступів студентів, створення довірливої атмосфери спілкування, запобігання руйнівній поведінки), вдалої подачі навчального матеріалу (яка допоможе студентам візуалізувати загальну структуру дисципліни та пов'язати теоретичний матеріал із практичним досвідом, конкретними прикладами), використання інтерактивних методів навчання та підтримки мотивації. Здобувач освіти має право обрати викладача з тих, хто погодився викладати *tutorial*. Тобто остаточне рішення приймає студент. Оцінка знань студента відбувається на основі письмового есе, яке пише здобувач після завершення курсу. Фінальне есе, як правило, порівнюється з початковим мотиваційним есе.

Досвід використання технологій *tutorial* доволі цікавий. На нашу думку, вони дають змогу з'ясувати професійні прагнення здобувачів, їх цільові установки, громадські та особисті цінності, у подальшому грамотно підійти до планування власної кар'єри в бізнесі із самореалізацією, творчими прагненнями. Вибір студентів може виявитися важливим для їх майбутніх роботодавців, оскільки віддзеркалює не тільки сферу інтересів майбутніх працівників, їх покликання, а також своєрідне професійне налаштування.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Н. В. Можайкіна

кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри економічної теорії та міжнародної економіки, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна, м. Харків

Формування професійно-творчої компетентності студентів – важливе питання сучасної освіти. Для здійснення повноцінної професійної діяльності студенти повинні поступово сформувати в себе професійно-творчу компетентність. Питання про способи розвитку креативних і творчих здібностей особистості вивчалися на всіх етапах еволюції педагогіки як науки і суспільства в цілому. Однак, незважаючи на те, що багато авторів відзначають терміни «творчість» і «креативність» тотожними, їх варто розмежовувати.

Виділяючи ознаки творчого процесу, більшість авторів підкреслюють його спонтанність, несвідомість, неконтрольованість волею і розумом. Творчість – діяльність, що породжує щось якісно нове і відрізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Креативність – це те, що допомагає людині не задовольнятися наявними відповідями, а спонукає знаходити оригінальні рішення, формулювати незвичайні ідеї. Креативність –